

W Y T Y C Z N E

PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

z dnia 27 kwietnia 1990r.

dla Wojewódzkiej i obwodowych komisji
wyborczych w województwie lubelskim

- w sprawie przeprowadzenia w dniu 27 maja 1990r.
wyborów uzupełniających do Senatu Rzeczypospolitej
Polskiej

Państwowa Komisja Wyborcza w porozumieniu z Generalnym Komisarzem Wyborczym - uwzględniając postanowienia ustawy z dnia 11 kwietnia 1990r. o szczególnych zasadach przeprowadzenia na obszarze województwa lubelskiego wyborów uzupełniających do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 27 maja 1990r. (Dz.U.Nr 28 poz. 161) przekazuje Wojewódzkiej Komisji Wyborczej w celu zapewnienia realizacji oraz obwodowym komisjom wyborczym - do stosowania następujące Wytyczne.

Państwowa Komisja Wyborcza biorąc pod uwagę, iż wybory uzupełniające będą przeprowadzane równoległe z wyborami do rad gmin - wskazuje na potrzebę szczególnie starannego przygotowania się komisji wyborczych do wykonywania zadań związanych z ustaleniem wyników głosowania w wyborach uzupełniających do Senatu RP.

W związku z tym, Państwowa Komisja Wyborcza zwraca się o uwzględnienie w działaniach szkoleniowo-organizacyjnych, a także w przygotowaniu i przeprowadzeniu prac obliczeniowych, następujących wskazań, związanych ze sposobem postępowania w końcowym etapie prac obwodowych komisji wyborczych.

I. PRZYGOTOWANIE I PRZEPROWADZENIE GŁOSOWANIA
W WYBORACH UZUPEŁNIAJĄCYCH DO SENATU RP

1. Przed dniem głosowania, ustalając plan organizacji własnej pracy, obwodowa komisja wyborcza powinna ustalić osoby, które dokonają odbioru i sprawdzenia:
  - kart do głosowania na kandydatów na senatora, a w szczególności, czy liczba kart do głosowania odpowiada liczbie wyborców umieszczonych w spisie, sporządzonym dla wyborów uzupełniających, z dodaniem 5% rezerwy,
  - spisu wyborców sporządzonego odrębnie dla przeprowadzenia wyborów uzupełniających do Senatu,
  - formularzy protokołów głosowania w obwodzie na senatorów (formularz Nr 2) oraz arkuszy pomocniczych, niezbędnych dla obliczania głosów oddanych na poszczególnych kandydatów.
2. W toku wcześniejszych ustaleń dotyczących organizacji pracy komisji w dniu głosowania, komisja powinna zapewnić taki

tryb pracy, aby conajmniej jeden z członków komisji odrębnie dyżurował przy spisie wyborców sporządzonym na użytek wyborów uzupełniających do Senatu, wydawał karty do głosowania i umieszczał w spisie znaki, świadczące o wydaniu kart wyborcom. Pozwoli to na uniknięcie ewentualnych przypadków wydania wyborcom kart bez zaznaczenia tego w spisie.

3. W ramach szkolenia i przygotowania się obwodowej komisji wyborczej do przeprowadzenia głosowania, wszyscy członkowie komisji powinni poznać odrębności zasad wyborczych, obowiązujących w wyborach uzupełniających do Senatu, a mianowicie:

- w wyborach tych mają prawo udziału w głosowaniu również osoby zameldowane na pobyt czasowy na terenie obwodu głosowania, jeżeli zostały umieszczone w spisie wyborców,
- w głosowaniu uczestniczą również osoby, które przedstawia zaświadczenie o prawie do głosowania - zgodnie z art. 21 oraz art. 63 ust. 3 Ordynacji wyborczej do Sejmu PRL. Przed wydaniem karty do głosowania, osoby te komisja dopisuje do spisu wyborców na odrębnym formularzu, zatrzymując jednocześnie i dołączając do spisu zaświadczenie o prawie do głosowania,
- podobnie jak w wyborach samorządowych, w wyborach uzupełniających do Senatu, obwodowa komisja wyborcza dopisuje do spisu (na odrębnym formularzu) i dopuszcza do głosowania osoby, które nie figurują w spisie i nie mają zaświadczenia o prawie do głosowania, jeśli udowodnią zapisem w dowodzie osobistym, iż są zameldowane na pobyt stały na terenie obwodu.

Nie dotyczy to osób wykreślonych ze spisu (ze względu na wydanie zaświadczenia o prawie do głosowania lub na podstawie dokumentów świadczących o ubezwłasnowolnieniu czy pozbawieniu praw publicznych).

W wyborach uzupełniających do Senatu nie biorą udziału osoby zameldowane na pobyt stały, których obywatelstwo polskie nie zostało stwierdzone (mimo, iż mają one prawo udziału w wyborach samorządowych).

4. W wyborach uzupełniających do Senatu wyborca dokonuje wyboru poprzez skreślenia nazwisk kandydatów, na których nie głosuje. Warunkiem ważności głosu jest pozostawienie na karcie do głosowania tylko jednego nie skreślonego nazwiska kandydata lub skreślenie wszystkich nazwisk (głosuje przeciwko wszystkim).

W wyborach uzupełniających nie wyodrębnia się w związku z tym "głosów ważnych, bez dokonania wyboru".

Karty bez skreśleń są nieważne. Jakiegokolwiek dopiski i znaki graficzne umieszczone na karcie nie wpływają na ważność głosu.

Odmienności zasad głosowania w wyborach do rady gminy i w wyborach uzupełniających członkowie komisji powinni wyjaśniać wyborcom przy wydawaniu kart do głosowania.

5. W związku z równoległym prowadzeniem wyborów uzupełniających do Senatu i wyborów do rady gminy komisja powinna zadbać o:
  - wyposażenie lokalu wyborczego w odpowiednio większą urnę wyborczą,
  - wyeksponowanie obwieszczeń, na których wyszczególniono podział na obwody głosowania oraz zawierających dane o kandydatach na senatorów, jak również Informację Państwowej Komisji Wyborczej o warunkach ważności oddanych głosów w wyborach uzupełniających do Senatu w okręgu wyborczym obejmującym obszar województwa lubelskiego,
  - wydzielenie w lokalu wyborczym miejsc dla mężów zaufania, zgłoszonych przez kandydatów na senatora.
6. Ustalenie wyników głosowania w obwodzie w wyborach uzupełniających do Senatu powinno nastąpić po zakończeniu obliczania wyników głosowania do rady gminy.
7. Dla sprawnego obliczania wyników głosowania w obwodzie wskazane jest, wcześniejsze przygotowanie zestawu materiałów zawierających:
  - 1/ po dwa egzemplarze częściowo wypełnionego protokołu głosowania w obwodzie na senatorów (Formularz Nr 2).
W protokołach tych należy pismem maszynowym lub czytelnym pismem ręcznym wpisać dane dotyczące obwodu głosowania i okręgu wyborczego (część wstępna), a także nazwiska i imiona kandydatów na senatora, w brzmieniu i kolejności zgodnej z kartą do głosowania;
  - 2/ arkusze obliczeniowe - przeznaczone do obliczania głosów oddanych na poszczególnych kandydatów. Arkusze obliczeniowe każdego rodzaju powinny być przygotowane dla wszystkich członków obwodowej komisji wyborczej, na których będą oni zaznaczali kreskami głosy oddane na poszczególnych kandydatów

II. WYKONYWANIE PRAC OBLICZENIOWYCH W OBWODZIE

W pracach obliczeniowych i sporządzaniu protokołu głosowania w obwodzie uczestniczą wszyscy obecni na posiedzeniu członkowie komisji.

1. W pierwszej kolejności oblicza się na podstawie spisu wyborców, z uwzględnieniem osób dopisanych przez komisję, liczbę osób uprawnionych do głosowania w obwodzie.
Liczbę tę wpisuje się na str. 1 protokołu.
Komisja ustala też i wpisuje w rubryce "Uwagi" każdego z protokołów liczbę wyborców, którym wydano karty do głosowania dopisując ich do spisu wyborców na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania lub dowodu osobistego.
2. Przed przystąpieniem do otwarcia urny odkłada się zapakowane (z podaniem liczby) nie wykorzystane karty do głosowania.
3. Po otwarciu urny i wyjęciu kart do głosowania komisja odkłada osobno: karty do głosowania na kandydatów na senatora i karty do głosowania do rady gminy.
Dla uniknięcia jakiegokolwiek pomyłki, zaleca się umieszczenie kart do głosowania na senatorów w odrębnej kopercie, do czasu ich wykorzystania w obliczeniach.
Karty podarte całkowicie, zaleca się umieścić w odrębnej kopercie oznaczając "Karty podarte całkowicie" - nie podlegają one bowiem liczeniu. Koperta z tymi kartami zostanie przekazana naczelnikowi (prezydentowi) - do zniszczenia w odrębnie ustalonym trybie.

Obliczanie wyników głosowania w obwodzie na kandydatów na senatora.

4. Wyjęte z urny karty do głosowania na kandydatów na senatora komisja przelicza dokładnie i zapisuje ich liczbę na arkuszu obliczeniowym oznaczonym "Senator". Jest to liczba osób, które wzięły udział w głosowaniu na senatora.

Następnie komisja dzieli karty na trzy grupy:

- 1/ karty nieważne, czyli inne niż ustalone urzędowo oraz te, na których pozostawiono nie skreślone więcej niż jedno nazwisko;
- 2/ karty ważne, na których pozostawiono nie skreślone jedno nazwisko;
- 3/ karty ważne całkowicie przekreślone.

Po dokonaniu podziału kart, komisja ustala i zapisuje na arkuszu obliczeniowym ich liczbę. Jeżeli suma kart ze wszystkich trzech grup jest równa ustalonej na wstępie liczbie kart do głosowania, komisja wpisuje do protokołu głosowania w obwodzie na senatorów (Formularz Nr 2):

- w rubryce "a" - liczbę wszystkich wyjętych z urny kart do głosowania na senatora,
- w rubryce "b" - liczbę kart nieważnych,
- w rubryce "c" - liczbę kart ważnych (zarówno całkowicie przekreślonych jak i tych, na których pozostawiono nie skreślone jedno nazwisko).

Następnie komisja odkłada karty nieważne oraz karty ważne całkowicie przekreślone, bowiem w dalszych pracach obliczeniowych karty te nie są już brane pod uwagę.

5. Kolejną czynnością jest ustalenie liczby głosów oddanych na poszczególnych kandydatów. Obliczeń dokonuje się wyłącznie na podstawie ważnych kart do głosowania, na których pozostawiono nie skreślone jedno nazwisko.

Przy dokonywaniu obliczeń, wskazane jest stosowanie następującego porządku prac, z zachowaniem zasady udziału wszystkich członków komisji w ustalaniu wyników głosowania:

na podstawie kart do głosowania, o których wyżej mowa zalicza się kolejno z każdej karty głosy tylko temu kandydatowi, którego nazwisko pozostało nie skreślone; przy nazwiskach tych kandydatów stawia się na arkuszu obliczeniowym znak (kreskę).

Po zakończeniu zaliczania głosów, sumuje się głosy zaliczone każdemu z kandydatów i ustaloną liczbę wpisuje się na arkuszu

obliczeniowym przy nazwisku każdego z nich.

Po sprawdzeniu, czy żadnemu z kandydatów nie zaliczono większej liczby głosów niż ustalona w rubryce "c" protokołu (może być natomiast mniejsza) - liczby te wpisuje się pod odpowiednią pozycją w rubryce "d" protokołu.

Jeżeli w ustalonym wyniku głosowania w obwodzie wystąpią przypadki, iż dwóch (trzech lub więcej) kandydatów uzyskało równą liczbę głosów - obwodowa komisja wyborcza obowiązana jest dokonać ponownych obliczeń.

W przypadku nie stwierdzenia pomyłki w obliczeniach, fakt taki należy wyraźnie zaznaczyć poprzez podkreślenie właściwych nazwisk kandydatów i liczb w rubryce "d" protokołu głosowania oraz omówienie w rubryce "Uwagi" protokołu.

W protokołach głosowania w obwodzie, obwodowe komisje wyborcze w rubryce "Uwagi" powinny dodatkowo zamieścić informacje o:

- liczbie wyborców dopisanych przez komisję do spisu wyborców w dniu wyborów, na podstawie "zaświadczeń o prawie do głosowania" i na podstawie dowodu osobistego (ujętych na odrębnym formularzu spisu wyborców);
- liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania (na podstawie znaków, stawianych przez komisję w spisie wyborców przy wydawaniu kart wyborcom).

W przypadku, gdy liczba głosów oddanych na któregośkolwiek z kandydatów byłaby większa od ustalonej na podstawie znaków w spisie wyborców liczby wyborców, którym wydano karty do głosowania - komisja odnotowuje ten fakt w rubryce "Uwagi" protokołu, podając nazwisko kandydata i różnicę między tymi liczbami.

Następnie komisja pakuje osobno karty nieważne oraz karty ważne, opisuje je podając liczbę kart; tak przygotowane paczki związuje się oznaczając "Karty do głosowania - Wybory do Senatu".

6. Po dokonaniu wpisu przy nazwisku każdego z kandydatów w rubryce "d" protokołu, komisja uzupełnia pierwszą jego stronę wpisując nazwiska i imiona obecnych członków komisji przy sporządzaniu protokołu. Protokół po podpisaniu przez członków komisji opatruje się pieczęcią komisji.

Jednocześnie Państwowa Komisja Wyborcza przypomina, iż w czynnościach wyborczych związanych z ustaleniem wyników głosowania uczestniczą jedynie członkowie obwodowej komisji wyborczej.

Przy czynnościach tych mogą być obecni mężowie zaufania, zgłoszeni przez kandydatów na senatora, którzy mają prawo zgłaszania uwag do protokołu.

Po sporządzeniu protokołu głosowania, obwodowa komisja wyborcza podaje do wiadomości wyborców wyniki głosowania wywieszając stosowne zawiadomienie przed lokalem wyborczym.

III. PRZEKAZYWANIE I PRZYJMOWANIE PROTOKOŁÓW GŁOSOWANIA Z OBWODOWYCH KOMISJI WYBORCZYCH

Odbywa się według planu ustalonego przez Wojewódzką Komisję Wyborczą, z uwzględnieniem następujących wskazań:

1. Przyjmowanie protokołów powinno odbywać się w wyznaczonym miejscu (rejonie), do którego będą one dostarczane z określonych obwodowych komisji wyborczych.
Możliwe jest przyjmowanie odpowiednich protokołów w siedzibie Wojewódzkiej Komisji Wyborczej z obwodów usytuowanych w niewielkiej odległości.
2. Protokoły od obwodowych komisji wyborczych przyjmują upoważnieni do tej czynności członkowie Wojewódzkiej Komisji Wyborczej lub upoważnieni przedstawiciele (pełnomocnicy komisji).
3. Przewodniczący obwodowych komisji wyborczych lub ich zastępcy:
  - przekazują upoważnionemu członkowi Wojewódzkiej Komisji Wyborczej za pokwitowaniem zapieczętowaną kopertę zawierającą jeden egzemplarz protokołu głosowania w obwodzie na senatora.
4. Przekazywanie protokołów głosowania z obwodów powinno nastąpić niezwłocznie po ich sporządzeniu, z uwzględnieniem wymogu podania do wiadomości wyborców wyników głosowania.
Obwodowa komisja wyborcza może zakończyć swoją pracę dopiero po przyjęciu protokołów głosowania w obwodzie przez członka Wojewódzkiej Komisji Wyborczej.